

Vi synes, det er udmærket, at der bliver sat fokus på alle disse forskellige ordninger. I Det Radikale Venstre er vi godt tilfredse med, at forespørgslen er blevet rejst, og vi synes, det er udmærket at få sat lys på, hvordan man forestiller sig afviklingen af landbrugsstøtteordningerne, dels som en følge af WTO-ordningerne, videreførelsen af de gamle GATT-forhandlinger, og dels med hensyn til de forventelige følger af landbrugsordningerne efter at EU bliver udvidet mod øst, og hvad det vil bringe med sig af ændringer.

Vi har jo set, hvordan dansk landbrug har udviklet sig gennem de sidste mange år. Vi står i dag med et højeffektivt produktionsapparat og en meget stor produktion i forhold til vores størrelse og også i forhold til vores eget behov for fødevarer. Vi har store eksportindtægter og desuden også faktisk stor gæld hos mange landmænd, der har måttet afskrive og låne sig til det meget effektive produktionsapparat.

Men i dag kender vi også bagsiden af medaljen. Prisen for al den effektivitet har været en kamp om jorden, stigende jordpriser, øget brug af pesticider, øget brug af kunstgødning med alle de følger, det har haft for miljøet, og med kontrolsystemer, som landbruget i virkeligheden helst vil være foruden. Vi har også skræmmende, ubehagelige eksempler på store svinefarme med betonspaltegulve, grisebokse, der ikke tillader dyrene at vende sig, osv. osv.

Men forsiden af medaljen er stadig væk, at landbruget skaffer eksportindtægter i milliardklassen, og at sidevirksomhederne skaffer mange arbejdspladser, beskæftiger rigtig mange mennesker og også giver eksportindtægter. Alt er organiseret højeffektivt, og man må sige, at på trods af bagsiden af medaljen er det et bevis på, at erhvervet både med primærproduktionen og med følgeproduktionerne har været i stand til at tilpasse sig de ændrede vilkår op igennem ikke blot de sidste 25 år, men igennem hele århundredet med den mekanisering, der har været i erhvervet.

Der bliver spurgt om, hvilken strategi der skal lægges for at afskaffe landbrugets og fiskeriets støtteordninger, og spørgsmålet sammenkædes med, hvilke erfaringer der kan drages af den newzealandske måde at tilpasse landbruget til verdensmarkedspriserne på.

De af landbrugsudvalgets medlemmer, der deltog i turen til New Zealand, fik et ganske klart billede af et system, der er bragt til at fungere. I dag kan New Zealand konkurrere med

sine landbrugsvarer og sine fisk på verdensmarkedet uden subsidier. New Zealand vil gerne øge sin fiskeriekseport. De har oven i købet den ulempe, at EU har en 15 pct. toldbarriere for fisk, der endnu ikke er omfattet af WTO-ordningerne. Til gengæld har de et næsten umætteligt marked i Sydøstasien, der kompenserer for de europæiske toldbarrierer, så der er altså mulighed for, at New Zealand kan komme af med sine produkter på både landbrugs- og fiskerisiden.

Efter fjernelse af landbrugsstøtten på New Zealand i 1984 måtte kun meget få landmænd forlade erhvervet. Liberaliseringen på landbrugsområdet fik mange positive følger: større forskellighed i produktionen – bl.a. tog man fat på at dyrke vin og mere frugt, og produktionen af får og lam faldt – prisen på jord faldt til et niveau, så yngre landmænd igen kunne få råd til at etablere sig uden at skulle arve jorden. Det var det positive, der skete.

Men det negative har vi siden fået noget at vide om. Det er f.eks., at fiskeriet har indført et kvotesystem og delt kvoter ud til hele erhvervet. Det har resulteret i, at kvoterne i meget høj grad er blevet kapitaliseret og opkøbt af industrien, så det er så som så med den frie erhvervsudøvelse for den enkelte fisker, der nu arbejder på industriens vilkår. Det siger også sig selv, at på et marked med knaphed på ressourcen, nemlig fisk, og en stor efterspørgsel stiger prisen.

Liberaliseringen har også haft andre bagsider for samfundet, som udvalget ikke blev præsenteret for, da det var på New Zealand, men som alligevel er kommet frem i lyset; vi har jo heldigvis en levende debat om alle disse forhold, også i den danske presse. Man afskaffede et velfærdssamfund, som godt kunne minde om det danske. Det gav basis for skattnedsættelser, der virkelig ville noget, og samtidig liberaliserede man pengevæsenet og andre ting. Senere ophævede man i realiteten de kollektive overenskomster, og det vil sige, at man i begyndelsen af 1990'erne nedsatte mindstelønnen pr. time til 8 newzealandske dollar svarende til 35 kr. i timen.

Arbejdsløshedsunderstøttelsen er meget lille, og karenstiden er 18 uger. I den tid kan arbejdsløse få ganske beskedne bistandsydelse, f.eks. spisebilletter og hjælp til sko til børnene. Det er et niveau, som vi i Det Radikale Venstre i hvert fald ikke kunne drømme om at indføre i Danmark.